

N:o 50.

Af herr **J. Anderson** i Tenhult, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om afgäld från jordafsöndringar.*

Vid den tid, 1864 års kongl. förordning tillkom, angående hemmansklyfning och jordafsöndring, skulle de flesta skatter och onera till stat, kommun m. fl. utgå icke efter jordvärdet, utan efter hemmanstalet; det var därför nödigt, då jord från hemman afsöndrades, att sådan jord skulle efter beräkning deltaga i de utskylder, som ålåg den hemmansdel, från hvilken afsöndringen skedde, liksom det äfven den tiden var af vigt, att ej större afsöndringar gjordes, än att hvad af stamgården återstod förmådde utgöra den efter hemmanstalet utgående skatten.

Då kongl. förordningen den 6 augusti 1881 i samma ämne utkom, hade visserligen någon del af skattskyldigheten öfverflyttats från hemmanstalsberäkningen till annan grundbestämmelse, nemligen att utgå efter taxeringsvärdet, men de flesta skatterna och andra utgifter uppdebiterades efter hemmanstal, hvarför äfven den tiden var nödigt, att en viss afgift eller, som orden lyda, årlig afgäld bestämdes för att i mån af behof vara att tillgå, om så behöfdes, samt att afsöndringarnes storlek i jmförelse med hufvudgården begränsades.

Från sistnämnda tid hafva nya förhållanden inträdt; tiden är snart inne, då de förhatliga grundskatterna äro borta, skatte- och frälsehemmanen få efter skedd och skeende värdering full ersättning för rust- och roteringsskyldigheten, öfriga utskylder från jorden utgå nu-

mera efter åsatta taxeringsvärden, så att endast högst obetydligt utgår efter hemmanstal, såsom kronoskjuts och reservskjuts å de högst få ställen, der entreprenad af en eller annan anledning ej kan åstadkommas.

Såsom följd af de skedda förändringarne få afsöndrade jordlägenheter numera efter sitt fyrktal, lika med den i mantal satta jorden, utom bevillning till staten, deltaga i kyrkobyggnad, sockenstuga, folkskolehus, fattighus, prestgårds- och tingshusbyggnader, likasom deltaga i aflöning af prest-, organist- med flera tjänstebefattningar, och vidare deltaga i de allmänna vägarnes underhåll m. m. icke allenast för den afsöndrade jorden, utan äfven för de mer eller mindre kostbara byggnaderna å den afsöndrade jorden, så att på många ställen de afsöndrade lägenheterna få skatta mera, än stamhemmanet gjorde, innan afsöndringen skedde.

Det förekommer på sina ställen, att, oaktadt köpesumman för en liten jordplan är oskäligt dyr, säljaren sätter afgälden högre än som vederbör; det oaktadt händer, att densamma af vederbörande Konungens befallningshafvande ytterligare höjes, och på sådant sätt tvingas en planinnehafvare att årligen erlægga en otillbörlig skatt; följderna häraf kan blifva den, att staten, som tvingat till en obehörig skatt, förr eller senare får träda emellan likasom nu sker i fråga om skattefrälseräntors inlösande; man kan icke begära, att egare till afsöndrade jordområden, som lika med i mantal satt jord betalar skatt; skola finna sig i längden nöjda med att staten tvingar dem erlægga ytterligare utskylder, som kallas årlig afgäld.

Då man nu för tiden så mycket talar om att man till och med af statens mindre domäner bör sönderstycka dessa för att bereda mindre bemedlade små jordlappar till fast bostad, hvarför skall man då ha sådana bestämmelser kvar, som försvåra och fördyra sättet för den enskilde att till uppodling och bebyggande förvärfva sig litet jord, äfven sådan, som för hemmanet kan undvaras utan någon egentlig afsaknad?

Då, såsom ofvan är antydtt, den, som förvärfvat en liten jordareal, uppodlar och bebygger den, i allt väsentligt får deltaga i de allmänna skatterna, kan jag ej finna någon som helst anledning att genom lag tvinga till en särskild jordskatt till stamgården. Vill säljare bereda sitt hemman en framtida årlig inkomst, bör sådant få bero på frivilligt aftal kontrahenterna emellan; staten kan i sådant fall icke i en framtid hafva någon skyldighet träda medlande emellan, utan sådan fråga kan jämföras med de frivilliga aftal, som skedde den tid, frälse-skatteräntorna säljare och köpare emellan öfverenskommas.

Den sist åberopade kongl. förordningen innehåller en del andra bestämmelser, hvilka i vissa delar icke kunna undvaras; min framställning till Riksdagen blir alltså,

att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för nästa Riksdag framlägga förslag till sådan ändring i kongl. förordningen den 6 augusti 1881, att vid jordafsöndringar afgäld till stamgården ej blir obligatorisk.

Slutligen anhålles, att denna motion blir hänvisad till *lagutskottet*.

Stockholm den 25 januari 1896.

J. Anderson

i Tenhult.